

ԱԼԱՅԿԵՐՏԻ ԲԱՆԱԽՈՐ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Գ. ք. Նժդեհեանի

Ա Ն Յ Ա Ն Գ Ա Ռ Ա Ծ Ն Ե Ր

— Քամին քարից բան չտանի: Զրպարտութիւնը, բամբասանքը
հայհոյութիւնը անփնաս են ան-
մեղ մարդուն, որուն կուղղուն:

— Քաշալ (կունտ) ես, արախ- Ամեն մարդ իր աստիճանը,
չիդ (գլխարկ) գլօխդ պայա (պա- չափը, կարողութիւնը ճանչնալու
հէ), և ըստ այնմ խօսելու է:

— Քասէն (պնակ) որ թափաւ, Վնասուած բանի մը նորոգու-
ել չլցւի:

— Քար ու կիր դատաւորի Դատաւորը և դատաստանը
դուռը կըմիանան: միայն կրնան համաձայնութիւն
գոյացնել երկու հակառակորդի
մէջ:

— Քու լիք քասէն (պնակ) մը Հարստութիւնը, արժանիքը,
դարկեր խլղի դարտակ քասին: պատիւը չկորցնել, անոնցմէ բո-
լորովին զուրկ մարդերու հետ
մրցելով:

— Քու հէր (հայր) հոգա ա, Գաղտնի միջոցներով ուրիշ-
ածա մատ հոն ա: *) ներք գրգռել, կռուեցնել, և ի-
րարու փնաս ընել տալ:

*) Գիւղացին բեռ մը ցորեն եղի վրայ բեռցած՝ բաղաք կը
տանէր ծախելու: Երբ գետի մը քով հասաւ՝ ջրի ձայնէն եզը
խրտչեցաւ, բեռը վար ձգեց, ու սկսաւ փախչել: Գիւղացին բար-
կացաւ այս անհաճոյ դէպքի վրայ և բացականչեց, «Էհ, սատա-
նայ, քու աչք կուրնայ, Էս Բնչ փորձանք էր»: Նոյն պահուն սա-
տանան և սատանորդին քաղաքէն կուղային, և կը գտնուէին գե-
տի հակառակ կողմի ափի վրայ: Սատանորդին լսելով գեղացիի
վիրաւորական խօսքերը՝ կըսէ իւր հօրը. «Այս գեղացին խճիթ է,

— Քու ծրուկով (փորձած) թան Լաւ է փորձուած թշնամին,
խըլղի անծրուպել (չփորձած) մած-քան անփորձ բարեկամը:
նի հետ մը փոխեր:

— Քոն (կոյր) աչքից արտա- Անբնական և անհնար է որ
սունք ճն ա տեսեր: ազահ և անդուլթ մարդեր առա-
տաձեռն ըլլան:

— Քոնայ էն աչք, որ խըլղի Ուրիշի օգնութեան վրայ յոյս
ձեռն կիշկայ (նայիլ—բարիք լուսալ դնողը ամեն բանէ կը զրկուի:
իմաստով):

— Օձու խէթուկ (օձէն խայ- Անգամ մը ղն է բանէ փնաս և
թուած) ջընի (չուան, պարան) երկիւղ կրող մարդը միշտ երկ-
հետքից կը վախենայ: չոտ կըլլայ նման անփնաս բա-
նեքէն:

3. ԱՆՁՈՒԿ ԻՄԱՍՏԻ ԱՌԱՄՆԵՐ

— Ազապ (կոյս) աղջիկն ան, որ Մատաղահաս աղջիկներն աւելի
շապիկդ ի մօտի (երկան բնաւո-շուտ կրնան համակերպիլ իրենց
բուլթեան վարժուել, ընդունել): ամուսիններուն:

— Աղէկութիւն (բարութիւն, Բարեբարները ընդհանրապէս
երախտիք) էնողի զլօխ ծակ ա: ապերախտութեան կը հանդիպին
բարեբարեալներու կողմէն:

— Աղքատ զաղքատն ա ատեր, Յոյց տալ որ աղքատները միշտ
խրարու են զերկուս: նախանձող ու հակառակ
են:

— Աղքատի թաւան (աւար) էլ — Աղքատներու փնասները որ-
չուան մա: չափ փոքր երեխն ուրիշներու աչ-
քին, իրենց համար շատ մեծ են:

— Աղքատի կրակ լէ չկայի Կարծես բնութիւնն իսկ իր պարզ
(չվառի): բնական զործողութիւնն ալ կը
զլանայ աղքատին:

— Աղքատի մեռելն էլ կդտոտ ա: Աղքատներու ամենանուիրա-
կան բանն իսկ արհամարհելի է
հարուստին:

— Աղքատի մուխն (ծուխ) էլ Աղքատի պակասութիւնները կը
կծու կեղնի: յայտնեն և երեսին կուտան, իսկ
հարուստին կը ծածկուին:

Թնչ է. չէ որ ինքը միւս կողմն է, մենք ալ այս կողմը, Թնչ փնաս
տուինք իրենն, — Այո, որդի, այդպէս է, կըսէ սքառանա, հայրդ
հոս է, բայց մատը հոն է:

— Ամէկ (ամեն մէկ, իւրա- Ամեն մարդ օր մը մեռնելու քանիւր) մարդ ուր ճամխուն սահմանուած է:
կայնուէլ ա:

— Ամէկ բանին դախ (ատեն) Ամեն բան իր յատուկ ժամա-
մի կայ: նակն ունի:

— Անաշխատ ձեռ անօթի փո- Չաշխատող, ծոյլ մարդը ապա-
րու վրէն ա: գայ չունի, միշտ քաղցած կը
մնայ:

— Անբաղդ մարդ ծովերն էլ Անբախտ մարդը ամենառատ
երթայ՝ կը ջամբին: բարիքներէն ալ զուրկ կը մնայ:

— Անդէտ մարդու հաց գի- Յիմար մարդերու ունեցածը
տունի փոքն ա մացեր ճարպիկ մարդերու համար է:

— Անդէտ մարդիկ ուր չեղնեն՝ Յոյց տալ մէկի յիմարութիւնը՝
իշու գին հազար ոսկի կեղնէր: էշէն աւելի ստորացնելով:

— Անօթի մարդ քարն ա ծա- Անօթի մարդը կերակուրի
մեր: խտրութիւն չի գներ:

— Աշխարք դմակ ա, մարդե- Ամեն մարդեր հաւասարապէս
րու կէս մի կուտեն, կէս մի չեն կրնար աշխարհի բարիքը
մահրում (զուրկ) կը մնան: վայելի:

— Աշխարք աւերել դօլա ա, Ամեն բանի քանդելը դիւրին
(գիւրբին), ամա շինել չաթին ա է, իսկ շինելն դժուար:
(դժուար):

— Աչք զտոյնէն (աշխարհք, ախ- Աչք ամեն բան կրնայ տեսնել:
կերբք) ա կերել:

— Աստուած աւերակ էն (զայն) Շատ անգամ ոյժը, բռնութիւ-
խաթըր ուր մէջ քիչ մէկ զօռ (ոյժ) նը աւելի գործ կը տեսնեն քան
չեղնի: քաղցրութիւնը, աղաչանքը:

— Արսրդի (աներես) երես թը- Աներես, անամօթ մարդը ամեն
քուցին, ըսաց.— «Եղիական անձ- տեսակ նախատինքէ չամաչեր:
րե ա»:

— Գօդի (ծոյլ) մարդու լե-
դուն էրկէն (երկար) կեղնի:

— Դժոխք ուր միտ չըբող
աղէկութէն (բարիք) չէնայ:

— Եզ մենակ կը դատի (աշ- Մարդ չպէտք է միայն իր անձի
խատել) ամա մենակ չուտայ: վրայ մտածէ, աշխատի և ինքը

— Երկու գանգուտուր ուր մէկ միայն վայելէ:
տեղ չեղնեն՝ մէկ զմէկէն կի-
տայ կախել:

— Ինչքան պարապիս՝ բուրա- Բարեկամական անկեղծութիւ-
րեկամ ծրույա (փորձէ) նը, անձնուիրութիւնը ամեն ժա-

մանակ անհրաժեշտ է:

— Լեզուն ոսկոր չունի, որ Լեզուն ամէն բան, լաւ, վատ
սութ բնութիւն չքի (խրիւ) կրնայ խօսիլ, որովհետեւ արգելք

մը չունի:

— Խէր (բարիք) կամեցի, որ Միշտ բարիք ընել, բարիքի
խէրու ռաստ ի գաս (հանդիպիս): հանդիպելու համար:

— Կարդալ ոսկի պիւղզուկ ա Ուսումը անթիւ բարիքներ
(ապարանջան), էցգուկ (ձգուած կրնայ տալ ուսնալ մարդերուն:
— անցուած) մարդու ձեռ:

— Կիրակին բանող էրկըշբաթ Կիրակի օրը սուրբ չպահող
(երկուշաբթի) պարապ ա մացեր: մարդը կը վնասուի, և շատ օրեր
անգործ կը մնայ:

— Կնկան խաբուկ լէ մե- Կնոջ ամէն քմահաճոյքները կա-
ռուկ ա լ): տարելու չափ պարզամիտ մար-

դերը բարոյապէս մեռած են:

— Կռուէն յետք փռզընուծեն Ամէն մարդ բարեկանալէ և կռիւ
ա (ղղջալ): ընելէ յետոյ՝ կըղղջայ ըրածին
վրայ:

— Հայու գլօխ կտրին զրին Հայը ամէն նեղութիւններու
յետե, ըսաց՝ չխաղաղութեն առ: և տանջանքներու դիմանալու
զարմանալի տոկունութիւն ունի:

1) Սողոմոն իր կնոջ հաճոյքը գոհացնելու համար հրաման
հանեց, որ բոլոր թռչունները գան և իրենց փետուրները թա-
փեն, փետուրէ փափուկ պալատ մը շինելու համար: Ամէնէն
վերջ եկաւ բուն:

— Չարաշոփ բն, ըսաւ Սողոմոն, ինչո՞ւ ուշացար:

— Տէր արքայ, պատասխանեց այս թռչունը, երամիս բոլոր
թռչունները հաւաքած կարևոր խնդրի մը համար ժողովք ըրած
էինք, ադոր համար ուշացայ:

— Ինչ ժողով, ի՞նչ խնդիր, հարցուց արքան:

— Կը վիճէինք թէ մարդկային ցեղի մէջ, որոշ ժամանակ մը
միայն, մեռնողները շատ են, թէ ապրողներ:

— Բնական է որ ապրողները շատ են, յարեց արքան:

— Ոչ, Տէր արքայ, մեր ժողովի մեծամասնութեան բուէի ար-
դիւնքը սա եղաւ, որ մեռնողները շատ են եղեր, որովհետեւ կնոջ
խաբածն ալ մեռած հաշուեցինք, պատասխանեց բուն:

Այս պատասխանի վրայ Սողոմոն հրամայեց բոլոր թռչուն-
ներուն ետ դառնալ, առանց իրենց փետուրները թափելու: Իսկ
գիշերահաւուկ կամ մաշկաթիթեղ (չղջիկ, մաշկաթիւ) իր փետուր-
ները թափած էր արդէն, երբ Սողոմոն իր հրամանը ետ առաւ,
այդ պատճառաւ անփետուր թռչուն է այն: